

РОМАНТИЗЪМ

Кристиан Любчев Димитров
X "А" клас

Епоха

- Възниква *VIII – IX* век
- Романтизмът е ново литературно направление, естетически противоположно на Класицизма (произлиза от испанската дума “*romance*” и е свързана със средновековния роман).

ЕТИМОЛОГИЯ

Произлиза от

- средновековното наименование “роман”
- романс - музикално-лиричен жанр в Испания

Съдържанието, което различните епохи влагат в понятието “романтизъм”

- Класицисти - романтичното е нещо враждебно на разума, отвлечено от реалния живот
- Просветителите - с понятието назовават фантастична литература и разни измислени събития

Предпоставки за възникването на Романтизма

- Френската революция
- Наполеоновы войни
- Упадък в духовността под напора на все по засилващите се материални интереси на човека в живота му
- Наложения от Класицизма и Просвещението норми в изкуството (най-вече в драматургията)
- Бунт срещу наложения еснафски модел на съществуване
- Романтиците поставят чувството на преден план, защото то е връзката на личността с красотата на естествения свят
- Отричат разумността, защото разбират, че тя се деформира в практичност

Кратка история

- Германия - възниква 1797 година в град Йена.
- Англия - възниква през 1797 година
- Русия - романтизма се появява по-късно, към средата на XIX век, но постига изключителен успех и превръща Руската литература във водеща
- Франция - приемат се идеите на Романтизма в първото десетилетие на XIX век, но се прочува предимно с исторически романи,
- представители Новалис и Хофман
- оформят две школи: Езерна школа (Колридж) и Бунтовен романтизъм - Байрон и Пърси Шели
- Най-значимите представители са Пушкин и Лермонтов
- Основни представители са Александър Дюма и Виктор Юго.

Характеристики

- започва да се развива от края на *XVIII* век в Западна Европа и постига своя апогей по време на Индустриалната революция
- символичен бунт срещу аристократичното общество и политическия образец на Ерата на Просвещението
- бунт срещу използването на научни методи за обясняване на природата и нейните явления
- идеите за братство, свобода и равенство
- отрича идеалите за всевластието на разума и доминацията на науките над изкуството
- набляга върху силните емоции и усещания - трепет, любов, ужас, страх и страхопочитание
- търси утеха в света на чувствата и емоциите, на силния индивидуализъм

Характеристика на романтическата ЛИЧНОСТ

- Бунтар срещу установените модели на мислене и поведение
- Обладан от "Мирова скръб" - носталгия, меланхолия и печал, породени не от конкретни събития, а от цялостното житейско неудовлетворение
- Прекриване границите между живота и изкуството
- Еманципиране на личността (разкрепостяване)
- Търсене на екзотиката като среда за изява на свободния човешки дух
- Отхвърляне на рационализма и утвърждаване на емоционалното възприятие

ЕТАПИ

1. **Ранен** (края на 18 в. – 1810 г.)

интерес към чувствената природа на човека (Шелинг, Новалис, Уърдсуърд).

2. **Късен** (1810 г. – ср. на 19 в.)

Нов етап в развитието на Романтизма (Юго, Дюма, Дьолакроа, Стендал (Фр.), Хофман, Хайне (Герм.), Пушкин, Лермонтов (Рус.); Байрон, Шели (Англ.)

Адам Мицкевиц (Полша))

- Основан на **немския идеализъм** – действителността е продукт на въображението на индивида, а художественото произведение е организъм, съсредоточващ противоречията:
  - => **Август и Вилхелм Шлегел** – фолклорът като неподправена народна поезия
  - => **Шилер** – култ към гения, ролята на поета – „откровение на световната душа” (Новалис)
  - => **мадеам Жермен дьо Стал** (Фр.) – изследване върху немската философия и Романтизма
- Противопоставен на Класицизма

- Подчертано **граждански характер** – освобождаване от еснафския характер
- **Сюжети** – животът на възвишени и духовно освободени личности; победа на индивидуалното добро над консерватизма на обществото; екзотиката на Изтока; фантастичният свят на приказката
- Развитие на **интереса към фолклора** – Вилхелм и Якоб Грим – пресъздават фолклорни сюжети в романтична светлина
- **Ново**, различно по дух **тълкуване на историческите процеси**

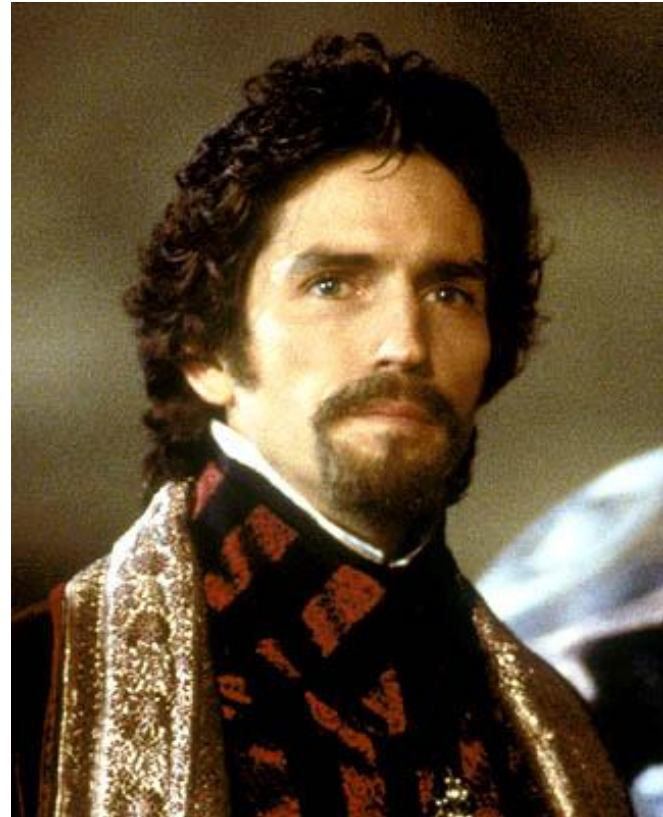
Културна и художествена програма

- Разкрепостяването на обществените морални норми, еманципиране на индивида, култ към индивидуалната свобода;
- Интерес към екзотиката на „другото” пространство (Ориента), към „другото” време (Средновековието, митологичното време, фолклорното време)
- Отхвърляне на рационалистичното и прагматичното отношение към света – култ към емоционалното възприемане на света
- Издигане ролята на трорческия гений до богоравна (срещу нормативността в художествената творба – при Класицизма); човекът създава своето художествено произведение от „нищото”, воден единствено от своето божествено вдъхновение
- „Народното”, „свободния дух” – начини за интерпретация на романтическите теми и сюжети;
- Предпочитани жанрове – балада, романтическа поема, „песен”, роман, драматична новела
- Култ към неподправената природа – „изгубеният рай” – символ на спонтаната творческа сила и свободата; теми – морето, планината, бурята, безкрайното поле; времето в природата – универсално, а човекът сред нея е част от вечността

Поетика на Романтизма

- Романтическият герой
- Контраст, антитеза
- Основни символи, свързани с детството (водеща тема)
- Напрегнатост на романтическия сюжет, екстремност на ситуациите
- Човешките характери - поставени в тяхното вътрешно движение и развитие; най-съкровени преживявания, стремежи, пориви;

- Романтичен бунтар,
носец детето в себе си
- Възвишена личност,
притежаваща вътрешна
свобода
- Беглец
- Самотник
- Аутсайдер

- Основни техники на романтическата поетика
- Наличие на **антагонист** на романтическата личност (Жан Валжан и Жавер в „Клетниците“, Юго)

- Пространство и време на романтичния човек – хармония на детство и радост, пролет и хармония
  - Морето – символ на стихии, бурята;
  - Човекът на Романтизма – двойствена личност: два вида явления и хора – „лъчезарни“ и „сиви“
  - Двойствена природа на романтичния човек – бунтар и мечтател, възторжено играещ и съзерцателен, търсач на изпитания и болезнен страдалец, меланхолик;
  - Цел – утвърждаване на превъзходството на индивидуалните ценности над обществените принципи
  - Темата за града – не само образ на съвременната цивилизация, но и знак за фалша, глупостта, безнравствеността на обществото; отрицанието на града – природата като образец на хармонията
  - Ролята на интуицията – пътят на познанието не минава през разума, а през интуицията, през освободената чувственост и възродения усет за природата и света;
  - Фантазията – дейност на въображението, игра, неподвластна на разума
-

ОСНОВНИ ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА

- Контраст, антитеза – основни изразни средства за изграждане на образа на романтическия герой
- Пейзаж – пресъздава душевните състояния на героя
- Романтическа иронията, като форма на световъзприемане – преплитане на сериозното и смешното; несъответствие между порив и действителност
- Романтическа гротеска - горзното се съчетава с красивото цивилизацията деформира човека; нейният образ е комичен, но и ужасяващ; според романтическия творец гротескното тяло е отблъскващо, но то крие

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА РОМАНТИЗМА

- Робърт Бърнс (1759 -1796)
- Джордж Ноел Гордън Байрон (1788 -1824)
- Пърси Биш Шели (1792 -1822)
- Хайнрих Хайне (1797 - 1856)
- Николаус Ленау (1802 - 1850)
- Виктор Юго (1802 - 1855)
- Александър Дюма (1803 - 1870)
- Александър Сергеевич Пушкин (1799 -1837)
- Михаил Юриевич Лермонтов (1814 - 1841)

Робърт Бърн

- Един от съзидателите на новата шотландска литература и класик
- Основоположник на романтизма
- Национален поет на Шотландия
- Поезията му, като еманация (излъчване) на националната душевност

Джордж Ноел Гордън Байр

“Животът е звезда между
нощта и утрото, до хоризонта
близка.”

- Британски поет,
водещо перо на
английския
романтизъм
- Най-знаменитите му
поеми са
*„Странстванията на
Чайлд Харолд“* и *„Дон
Жуан“*

Гърси Биш Шели

- Апология на романтическия индивидуализъм
- Английски поет, един от най-изтъкнатите представители на романтизма
- Един от най-добрите лирически поети, писали на английски език.
- Сред най-значимите му произведения са поемите „Адонаис“ и „Освободения Прометей“.

Хайнрих Хайн

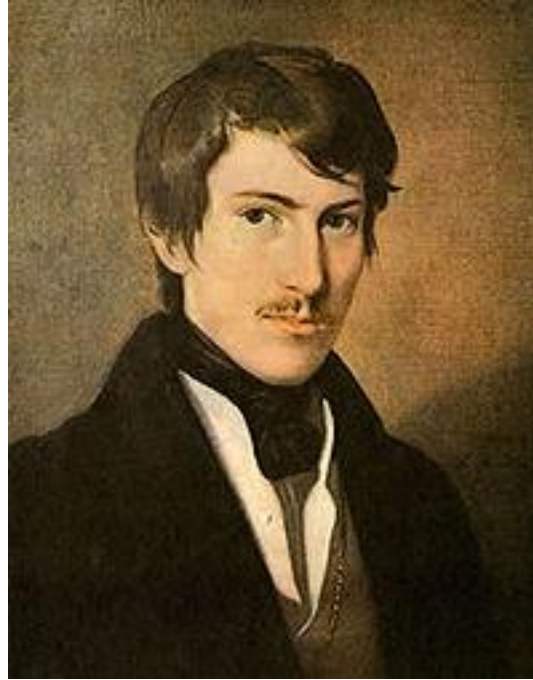
“Добротата е по-важна от красотата.”

- Един от най-значителните немски поети на *XIX* век
- “Книга на песните” - стихосбирка
- Освен поезия създава и много сатирични и публицистични творби

Николаус Ленау

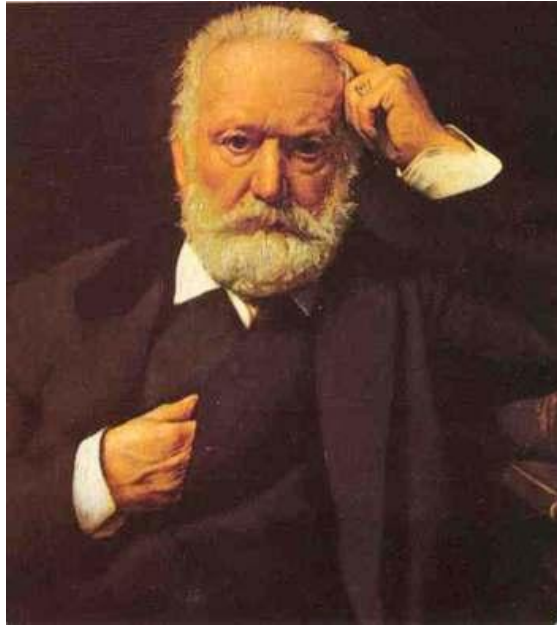

- Австрийски лирик
- *Романтичен провокативен свят*
- *"Песни на тръстиките"*
- Есенни мотиви с мекия блясък на залеза над смълчаните планини, с нежната прозрачност на въздуха
- Борци за човешко освобождение
- Своя романтически възглед за раздвоението между блян и действителност поетът излага в драматичната си поема *"Фауст"*

Виктор Юго

“Романтизмът е либерализъм в литературата.”

- френски поет, писател, художник и общественик
- “Парижката Света Богордица”
- “Клетниците”

Александър Дюма

“Никога не забравяйте, че други се надяват на вас, но вие не можете да разчитате на тях!”

- френски писател — романист.
- Известен е с множеството си исторически, приключенски романи, благодарение на които е един от най-четените френски писатели в света
- “Граф Монте Кристо”
- Освен романите си, Дюма пише пиеси и е редовен дописник в редица списания

“Той отразява руската природа, руската душа, руския език, руския характер.”

- първия велик руски поет и родоначалник на съвременната руска литература
- Той пръв използва простонароден език в своите поеми и пиеси, като създава нов стил в разказите — смесица от драма, любовна история и сатира, която се свързва с руската литература оттогава и повлиява на по-късните руски писатели.

Михаил Юрьевич Лермонтов

- Руски поет и писател, един от основните представители на романтизма в руската литература, наред с Александър Пушкин и Фьодор Тютчев
- “Герой на нашето време”

Заклучение

През своето развитие човечеството е преминало през много епохи, оставили следи и в нашето време. Такава е и епохата на Романтизма – страстни пориви и чувства издигнати в култ. Епохата на търсеното съвършенство е затворила своята страница, но заедно с това я е отпечатала в

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- К. Протохристова, Н. Аретов и др., Литература 10 клас, изд. Анубис
- Кр. Кацарска, Примерни планове по литература за 10. клас, изд. БОН
- М. Шумелова, Ново ръководство за ученика по литература 10. клас, изд. Слово
- *www.google.bg*
- *<http://bg.wikipedia.org>*